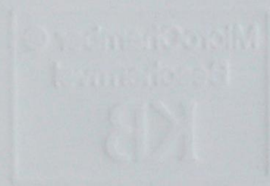

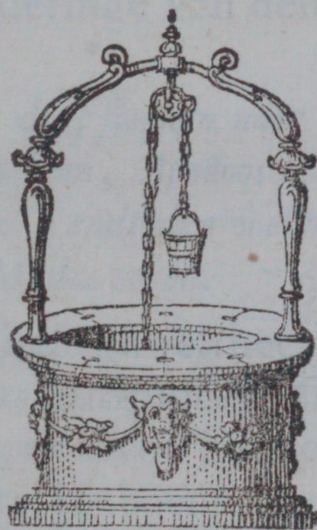

SOFOKLES
HERKULES
in TRACHIN.

TREURSPEL.

Verduitſcht door J. v. VONDEL.

Vera Jovis proles, decus addite divis.

t'AMSTERDAM,

Voor de weduwe van ABRAHAM de WEES, op den Middeldam, in 't Nieuwe Teſtament. ANNO 1668.

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Den edelen en eerentveſten Heere

JAKOB HINLOPEN VERMAES,

Out bewintheere der Groenlantſche Maetſchappye.

INdien mijn ooghmerk waere, door het verduitſchen van Herkules in Trachin, Sofokles hooghdravenden ſtijl, en alle andere deughden, in zijne treurſpeelen uitmuntende, voorby te ſtreven, zoo zoude mijn lierdicht, Horatius Flakkus, dien edelen Fenix der Latijnſche lierdichteren, ter eere toegezongen, alleen door veranderinge van den naem, aldus op my paſſen:

Wie Sofokles durf ſteeken naer zijn kroon,
Die tart, als Pan, Apolloos hoogen toon,
En krijght in 't endt den welverdienden loon
Van Mydas ooren.

Sofokles, zeeghaftigh veltheer, en vorſt der treurtooneelpoëzye, was Euripides tijtgenoot, welke beide deze kunſt in top, en als op het hoogh altaer zettende, in die koningklijke renbaene om ſtrijt liepen, en in een zelve jaer, volgends Apollodoors en Diodoors getuighenis, overleden; Sofokles van uitgeſtorte blyſchap, geſchept uit zijne triomfe, om het ſtrijken van den prijs met zijn leſte treurſpel, in het negentighſte jaer

zijns ouderdoms, na achtien zegenrijke overwinningen, onder zijne veltheerſchappye, bevochten. Zoo vierigh blaekte d'yver der Griexe vernuften, om, op het ſpoor der Chaldeen en Egyptenaren, boven andere volken in wijsheit uit te ſteeken. Euripides, om zijnen tijtgenoot in duſdanige ſtoffe niet toe te geven, voerde mede de Herakliden, of Herkules zoonen, en hunne zuſter Makaria, en den dollen Herkules ten tooneele: en Seneka, of wie het is, heeft ſedert ook, in twee treurſpeelen van Herkules, in het een Sofokles, in het ander Euripides, op zijne wijze nagebootſt, zulx dat d'oude Griexe en Latijnſche ſchouburgen om ſtrijt van deze ſtoffe gewaeghden. Herkules hadde dry deelen der weerelt aen zich verbonden door zijne natuur- en ſtaetkennis en ſtarrewijsheit, het verdelgen der dwingelanden en gedroghten, en invoeren van wijze wetten en goude zeden, in voege dat hem een ſtoel, onder de halve goden, by de Latijnen *Indigetes* genoemt, wiert ingeruimt, en een kerkwoudt, prieſterdom, altaer, offerhande en feeſt toegekeurt; gelijk, onder anderen, Virgilius dien naemhaftigen helt, met zijn pleghtigh offerfeeſt, en jaergetijdige ſtaetſie, by koning Evander, door zijnen Eneas helpt vieren, en met lofzangen verheerlijken. Herkules werden te Rome, in verſcheide wijken, kerken en altaeren, met byzondere titelen gebout en toegewijt. Herkules eer en faem ſteigerde zoo hoogh, dat volken en ſteden om dien helt ſtreden, elk met Herkules naem braveerde, de koningen hunne neven naer hem vernoemden, en alle braven

dien

dien naem, gelijk eenen titel en juweel, in het voorhooft voerden; zulx dat men, zoo Varro, de groote ſtandertdraeger der afgodiſten, zeght, in zijnen tijt, vierenveertigh van dien naem kon berekenen. Juno getuight van hem, in den dollen Herkules,

Indomita virtus colitur, & toto Deus
Narratur orbe.

De heilige outvader Lactantius, handelende van den valſchen godtsdienſt, arbeit hierom dapper, om de verleide zielen van dezen afgodt [vader van zeventigh meeſt baſtertkinderen, en zelf een overwonnen baſtert, en zoo diep in de harten der Heidenen gewortelt] af te trekken, en ter kenniſſe van den eenigen waerachtigen Godt te brengen. Hy ontdekt de ſchendige laſterſtukken, en het onvermogen in rechtſchape deughden van dien verwijfden, die, eene wijl onder dwang van Omfale in joffersgewaet, de ſpil en naelt hanteerde: want gelijk de zelve outvader zeght, niet gedroghten, leeuwen, draeken, roofvoogels, en Amazonen temmen, maer zich zelven van onmatige wellusten ſpeenen, wraekgierige gramſchap en begeerlijkheden intoomen, is een grooter overwinninge, waerop ik dit vaers paſte,

't Eilant van geen zeven voeten
Overweldigen is meer
Dan al 't aerdtrijk om te wroeten
Met den degen en de ſpeer.

Dit dan aldus, met een ſnedigh onderſcheit en gezont oordeel, ingezien, zoo kan het kunſtigh vertoo-

nen van Herkules val en gedroomde vergodinge ons geen misbruik van anderſins leerachtige fabelen inplanten, nochte leeraeren aen eenige Heidenſche godtheit vergaepen. Wy brengen Sofokles tooneelwerk, nu omtrent twee-entwintigh eeuwen, by alle doorluchtige mannen en geletterde vernuften in eere, te voorſchijn, gelijk een koſtelijk overſchot, en volkomen voorbeelt van den ouden tijt, na de droeve nederlaegh van zoo veele goddelijke werkſtukken, den nakomelingen noch gelukkigh ter hant gekomen. De heer Hinlopen Vermaes, een begunſtiger van uitneemende ſchilderkunſt, en geleerde ſchriften, en inzonderheit van heldenpoëzye, in verſcheide taelen bekent, gelieve ons d'eer te gunnen van zijne gedachten over dit werkſtuk by gelegenheit eens te laeten weiden, en te zien hoe elke perſonaedje hier, naer heuren ſtaet en eiſch, zich zelve natuurlijk, zonder eenige opgeblazenheit, uitbeelt, gelijk Apelles, ten tijde van Alexander den grooten, zijne hiſtorien op het panneel tekende, en met levendige verwen, tot onſterflijken lof, ten toon ſtelde. Wie dit treurſpel, in de weeghſchaele van een bezadight oordeel, tegens den dollen ook Eteeſchen Herkules van Seneka naeukeurigh opweeght, zal wel bevroeden hoe de Latijnſche ſpeelen van geleertheit gepropt zijn, maer boven hunne kracht geſpannen ſtaende, met luit roepen en ſtampen, de Grieken poogen te verdooven, die ondertuſſchen hunne natuurlijke ſtem bewaeren, en, gelijk afgerechte muſikanten, met kenniſſe begaeft, op de vereiſchte maet,

de ſtem, naer den zin der woorden, weeten te verheffen, en te laeten daelen, en hierom, op den zangbergh, den prijs by d'allerwijſte keurmeeſters behouden. Uwe E. dit overweegende, zal hier van kunnen oordeelen. Ondertuſſchen wenſche ik altijt te blijven,

Uwe E. E. ootmoedige dienaer

J. v. VONDEL.

INHOUDT

Van het Trachiniſche treurſpel, te voorſchijn gebraght uit Apollodoors boekgalerye.

HErkules, naer Kalydonie getogen, verlooft zich aen Deianier, koning Eneus dockter, en om dit huwelijk te voltrekken, moſt tegens Acheloüs, by eenen ſtier geleeken, worſtelen, en wrong hem den ſlinken horen af. Maer Acheloüs nam den horen, en ſchonk dien aen Amalthea, koning Hemons dochter, die den horen bewaerde. Dees hadde, zoo Ferecydes getuight, zulk eene kracht, dat hy den bezitter, overvloedigh en zonder moeite, ſpijs en drank, naer zijnen wenſch, beſtelde. Toen Herkules den Kalydonſchen Theſſroten beoorloghde, en de ſtadt Efyre won, daer koning Fylas heerſchte, quam hy in beddegenootſchap met 's konings dochter Aſtyoche, waeraen hy Tlepolemus won. By Eneus banketteerende, holp hy Eunomus, Architelis zoon, Eneus bloetverwant, om hals, die hem, zijnen diſchgenoot, het hantwater gevende, met den vinger in de zijde ſtiet. Hoewel dit den vader zwaer viel, noch ſcholt hy de miſdaet quijt. Herkules volgends de wetten, zich zelven met ballingſchap ſtraffende, reiſde naer Trachin, by Ceus. Na het voltrekken van zijn huwelijk met Deianiere, quam hy aen den Euenusſtroom, daer Neſſus, het menſchepaert, dit veer bewaerde, en Herkules zijnen dienſt aenboodt, om Deianier over te voeren, maer poogende haer te verkrachten, kreetze om hulp, en hy wert van Herkules met eenen pijl in de lenden geſchooten. Neſſus, op zijn ſterven leggende, beval haer zijn bloet, met venijn der poelſlange beſmet, ter wonde uitvloeiende, in een bus heimelijk te bewaeren, indienze zich van Herkules liefde en genegenheit tot haer woude verzekeren. Herkules, het geweſte der Dryopen overtrekkende, en van dorſt hygende, gemoete Theodamas, die zijne oſſen wechdreef. Hier ſlaghte hy eenen os, en hielt'er zijne maeltijt mede. In Trackin naer Ceus getoogen, wert hy van hem onthaelt, na het overwinnen der Dryopen. In het wederkeeren voerde hy oorlogh tegens Eginius, der Doren koning. De Lapithen beoorloghden Eginius om de lantſcheidinge, onder het beleit van Koronus. Eginius, belegert zijnde, zocht ontzet by Herkules, op dat dees midden in het lant zoude vallen. Koronus met anderen, aldus geſlagen, zoo geraekte het gantſche lantgeweſte door Herkules byſtant aen vrydom. Hy broght Allagoras, met zijne kinderen, in Apolloos kerke banketteerende, om hals, gelijk eenen wrevelmoedigen, met den Lapithen in bontgenootſchap getreden. Cycnus, de zoon van Areus en Pelopia, hem in lijfgevecht uitdaegende, broght hy ook om het leven. t'Orchomene gekomen, verſlaet hy koning Amyntor in het velt, die hem den wegh zocht af te ſnijden.

Het

Het heir in Trachin voerende, dwong hy Echalie, ter wraeke van koning Eurytus. In krijghsverbont getreden met Arkaderen, Melissen, Trachineren, en Epikmenische Lokren, won hy hunne stadt, na het ombrengen van Eurytus. Hy begroef de dooden, die hem bestreden, naemelijk Hippasus, Ceus zoon, Argivus, en Melane, Lycimnius kinders, en voerde Iöle, na het verdelgen der stede, gevangen. Toen Herkules te Ceneus, aen de kaep van Eubea, quam, boude hy Jupijn te Cenens eene kerk, en gezint offerhanden te slaghten, zont Lichas naer Trachin, om hem een heerlijk offergewaet te brengen. Dees verkuntschapte Deianire hoe Herkules zich by Iöle droegh. Zy, beducht of haer man zijn hart op Iöle zetten moght, en bereght dat Nessus bloet, van de vergiftige poelslang besmet, een minnedrank was, bestreek'er het offergewaet mede, dat Herkules gebruiken zoude: maer het autaerkleet, door het venijn der poelslange heet geworden, kankerde in zijn vel. Hy klonk Lichas, by de beenen opgegrepen, gelijk eenen Beotischen schicht om hoogh op eene rots. Maer het gewaet, aen het lichaem klevende, wert met vleesch met al afgescheurt. Herkules, aldus met doodelijk venijn besmet, wort met een boot naer Trachin gevoert. Deianier, hier van verkunschapt, verdeed zich zelve. Herkules, Hyllus, den outsten zoone, belastende Iöle te trouwen, wort op den bergh Eta gedraegen, en beveelt den lijkhoutstapel, waerop hy lagh, in brant te steeken. Toen niemant dit vier wou stooken, quam Pean of Apollo, zijne afgedwaelde kudden zoekende, den lijkhoutstapel aensteeken, en genoot Herkules pijlen tot eene vergeldinge. Men zeght dat eene wolk, recht hier boven in brant geraekt, hem met eenen donderslagh ten hemel voerde. Daer geraekte Herkules aen onsterflijkheit, en, met Juno verzoent, troude de dochter Hebe, en won by haer Alexiare en Anicete.

DE TOONELISTEN.

DEIANIER. Herkules gemaelin.
LEERVROU.
HYLLUS. Herkules outste zoon.
REY VAN TRACHINISCHE VROUWEN.
BODE.
LICHAS. Herkules schiltknaep.
VOESTER.
RAETSMAN.
HERKULES. De zoon van Jupiter, en Alkmene.

SOFO-

SOFOKLES
HERKULES
in TRACHIN.

Deianira.

EEn spreekwoort is van outs elk in den mont gegeven,
Dat niemant 's menschen lot, voor 't ende van zijn leven,
Kan kennen, of het goet of quaet uitvallen zal:
Maer ik gevoel voor 't endt wat leedt, wat ongeval
My drukt, die binnen 't hof van Eneus, mijnen vader,
In Pleuron woonende, meer druk dan al te gader
De vrouwen lijden moet, ter oirzaek van mijne echt:
Want Acheloüs, Godt des grooten lantstrooms, leght
In dry gedaenten toe om zich met my te paeren,
Dan stier, dan draek, dan mensch. uit knevelen en haeren
Van 't stiershooft vloeien bron en beeken naer beneên.
Ik ongelukkige, gevrijt, en aengebeên
Van zulk een' vryer, wensche eer 's levens licht te derven,
Dan dat dees bruidegom mijn' maeghdom zou verwerven.
Ten lange leste komt, ter goeder uure en tijt,
Alkmeens en Jovis zoon, die dit gedroght bestrijt,
En my hier van verlost: doch hoeze t'zaemen streden
Isme onbewust: die 't zagh zou dit met gront van reden
Verhaelen konnen: want ik vreesde, dootsch van rou,
Dat mijne schoonheit my tot onheil strekken zou:
Doch Godt Jupijn, die al de strijden kan regeeren,
Wist deze zwaericheit tot mijn geluk te keeren;
Indien men dit geluk magh noemen: want wat baet
Dat Herkules my trout, naerdien ik vroegh en laet
Geduurigh schrik op schrik, van 's avonts tot den morgen,
Om hem moet uitstaen, noit ontlast van angst en zorgen.

De nachten brenge ik met bekommeringen door,
Die gaen en koomen op haer beurte, na als voor.
Wy teelden kinders, doch de vader zietze zelden:
Gelijk een akkerman, die vergelege velden
Bezit, en flechts bezoekt, wanneer men zaeit en oogft.
Dus leve ik met een' man, die zelden my vertrooft,
En t'huis, en dan van huis, geduurigh, als een flave,
Een' andren ftaet ten dienft; en keerende, als een brave
Verwinner, uit den ftrijt, met eere doorgeftaen,
Dat jaeghtme doorgaens meeft een' angft en dootfchrik aen:
Want federt Ifitus ter neder wert gefmeeten
Hebbe ik in Trachin hier in ballingfchap gezeten,
By eenen vreemden waert. waerheen hy federt ging
Weet niemant: en ik fchroome in dees bekommering,
Beducht wat tegenfpoet den helt is wedervaeren;
Want 'k hoorde uit niemants mont befcheit, noch zekre maren,
Niet in een korte, maer in vijftien maenden tijt.
Geduurigh levende bekommert en in ftrijt,
Schijnt my een donkre wolk recht boven 't hooft te hangen,
En 'k vreeze tijding van een droef geval t'ontfangen.
Hy fchonkme in 't fcheiden noch dit hantboek met zijn hant.
Ik bid de goôn het ftrekk' my geen onzaligh pant.
Leer. O Deianier, mevrou, ik zie u om het fcheien
Van Herkles, uwen man, te bitter traenen fchreien:
Doch kuntge toeftaen dat een dienftmaeght, uw flavin,
Haer hooghgebore vrou vermaene, vat mijn' zin.
Wat baet de vruchtbaerheit en 't jaerlijx kinderteelen,
Dewijlge niemant zent, om, volgens uw beveelen,
Zijn' heer en vader op te zoeken, kloek en trou,
Een laft, die Hyllus, meer dan iemant, voegen zou;
Indien hy zorgh draeght voor zijn vaders heil en leven:
En nu komt dees van pas ten drempel inneftreven:
Hieromme raede ik u ten befte in dezen ftaet,
Gebruik hem om uw' man te zoeken: volgh mijn' raet.

Dei. Mijn zoon, een dienſtmaeght, uit onedele geboren,
Spreekt dikwijl heerlijk, en dat waerdigh is te hooren;
Gelijk dees dienſtmaeght nu, niet ydel met haer' mont,
Maer edelmoedigh, ſpreekt, en billijk, en gegront.
Hyl. Wat zeghtze, moeder? zegh, indien ik dit magh weeten.
Dei. Zy zeght, 't is ſchande, dat gy, ledigh hier gezeten,
Niet gaet verneemen waer heer vader zich onthoudt.
Hyl. Ik weet het wel, indien 't vrou moeder my vertrout.
Dei. Wel zoon, waer ſteekt hy, in wat oort, in wat landouwe?
Hyl. Hy ſtont, voorleden jaer, een Lydiaenſche vrouwe
Een lange wijl ten dienſt. *Dei.* een bô zal nu gewis
Ons melden wat hy hoort dat hem bejegent is.
Hyl. Maer hoorde ik recht, hy heeft zich elders heen begeven.
Dei. Waer zeggenze is hy nu, of doot, of noch in 't leven?
Hyl. De ſtadt van Eurytus zeght hy den oorlogh aen,
In 't vette Eubeeſche lant, of zal het korts beſtaen.
Dei. Maer weetge wel, mijn zoon, wat hy voorheen vertelde
Van dees landouwe, en uit gewiſſe antwoorden ſpelde?
Hyl. Wat's dit, vrou moeder? ik begrijp dees rede niet.
Dei. Dat hy daer ſterven zal, of, al dit rijxgebiet
Bemaghtigende, heel gelukkigh zijne jaeren
Volendigen. dewijl uw vader in gevaeren
En 's levens weeghſchael hangt, zoudt gy niet heenegaen
Om uwen vader, als een noothulp, by te ſtaen,
Nu ons behoudenis en heil hangt aen zijn leven?
Want ſterft hy op dien toght, wy zullen t'zamen ſneven,
Of boven ſtaen, zoo hy behouden blijve in 't endt.
Hyl Ik ga, vrou moeder, en voorwaer wasme eer bekent
Deze antwoort van de goôn, 'k waer lang naer hem getogen.
Nu wil 't gewoone lot van vader niet gedoogen
Dat wy te veel bezorght, en al te ſchrikkigh zijn.
Dit weetende eiſcht de reên dat ikme nu verpijn
Om naer te ſpooren hoe 't hiermede zy gelegen.
Dei Ga heene, zoon: want nu gy kennis hebt gekregen
Is 't oirbaer datge u quijt, al ſcheelt het aen den tijt.

REY van TRACHINISCHE VROUWEN.

I. KEER.

IK roep de zon aen, voor wiens klaerheit
De ſtarrelichte nacht
Vertrekken moet met zijne naerheit,
En wort in ſlaep gebraght.
Ik roep de zon aen, datze ontvouwe
Waer zich Alkmenes zoon
Verſteekt, in zeeklippe, of landouwe.
O zon, die 't al ten toon
Kunt ſtellen, en ons openbaeren,
Zegh op: waer is hy heengevaeren?

I. TEGENKEER.

Wy hooren Deianier verlangen
Naer heuren trouwen man,
Als 't galoos vogelkijn, bevangen
Met rou, niet ruſten kan.
Zy ſchreit bekommert, en, gedachtigh
Aen 't afzijn van dien heer,
Zit galoos in haer kamer klaghtigh,
En vreeſt. een vrou is teêr,
Geduurigh angſtigh, vol bezwaeren,
Voor onheil, en aenſtaende maeren.

II. KEER.

Gelijk in zee de holle baeren,
Dan op dan ondergaen,
Als Zuid en Noort in ſtrijt vergaêren,
En ongeduurigh ſlaen:
Zoo wort ook Herkules geſmeeten,
Geſolt door zwaericheên,

Gelijk de woeſte zee van Kreten.
  Maer altijt hanthaeft een,
Een godtheit, hem in doots gevaeren.
Dus overleeft de helt zijn jaeren.

II. TEGENKEER.

Waerom ik u met reên beſchuldigh.
  Luit dit onaengenaem,
'tVerquikt u, hoortge dit geduldigh.
  Bezwijk om roep noch faem.
d'Alheerſchende Jupijn ſchenkt gaven
  Niet zonder arrebeit;
De ſchade en blyſchap voor de braven,
  Gemengt door't hoogh beleit.
Zoo wort het avontuur verheven
Als op een kloot, rondom gedreven.

TOEZANG.

De ſtarrelichte nacht vlieght heenen:
  Geluk en rijkdom houden ſtant
Een oogenblik, en flux verdweenen.
  Dees erft, en lacht, die derft zijn pant.
O koningin, zijt niet neêrſlaghtigh,
Maer hoopt, en zijt dees les gedachtigh:
  Want wie Jupijn ten raetsman koos
  Bleef noit in rampen hulpeloos.

Dei. Gy ſtaet, gelijk het blijkt, nu hier aen mijne zijde,
En hoort mijn droefheit, maer wat hartewee ik lijde
Verſtaet noch voeltge niet: dewijl de jeught krioelt,
En, weidende in haer velt, geen vier van liefde voelt,
Noch regen nochte wint. zy ſlijt verheught heur jaeren,
Ontlaſt van zwaericheên, tot datze koom' te paeren,
En, deelende in de zorgh van't huwelijxgeſpan,
Zich 'snachts bekommert met de kindren en den man.

Dan vintze een voorbeelt aen haer eige zwaericheden,
En voelt van hoe veel leedts ik daeghlijx wort bestreden.
'k Bezuurde veel verdriets, een wijl voorheen gedult:
Nu dreightme een grooter ramp, gelijkge hooren zult.
Toen koning Herkles lest ten oorlogh weêr ging streven,
Liet hy een hantboek t'huis, van binnen dicht beschreven
Met eenigh erf berecht, het welk hy, onbezwaert
Ten oorlogh trekkende, ons noit had geopenbaert:
Want zijn gewoonte was te trekken met zijn knechten,
Niet om te sterven, maer iet dappers uit te rechten.
Nu trok hy heene, als een die veegh was, van zijn vrou,
En zey wat huwlijxgoet en erf ik deelen zou;
Wat deel van vaders rijk de kinders zouden erven.
Hy zette een tijt, dat hem was toegeleght te sterven,
Juist vijftien maenden na den òptoght uit het lant:
Of hiel na dezen tijt zijn leven langer stant,
Dat hy in weelde dan zijn jaeren zou verbreeden.
't Besluit der goden hadde Alcides dapperheden
Dit perk gestelt; gelijk het Dodoneesche wout,
Door duiven spreekende, den sterfdagh hem ontvout.
De zekerheit van dees voorspellinge en haere orden
Is juist voorhanden, en moet nu voltrokken worden.
Vriendinnen, dit's de reên dat ik niet slaepen kan,
Uit dootschrik voor 't verlies van zulk een' braven man.
Rey. Schep moedt, een man brengt stof van juichen en verblijding.
De krans bekranst zijn hooft. hy brengt een blijde tijding.
Bo. O Deianier, mevrou, ik d'eerste bô van al,
Ontsla uw hart van rouwe, en schrik voor ongeval.
Noch leeft Alkmenes zoon. hy won den strijt alreede,
En brengt inlantschen goôn zijne eerstelingen mede.
Dei. Wat zeghtge, ô oude man? wat tijding brengtge my?
Bo. Dat uw grootdaedigh man hier daetlijk frisch en bly
Zal wezen, met een maght van zegenrijke schaeren.
Dei. Uit wien verstontge dit? uit burgren, of barbaeren?

Bo. Ik

Bo. Ik hoorde het in 't velt uit Lichas, den herout,
En ſpoede herwaert aen, op dat gy 't weeten zoudt,
Om loon en teffens gunſt by u, mevrou, te haelen.
Dei. Zoo Lichas welvaer', hy moet komen zonder draelen.
Bo. Dat valt bezwaerlijk, en mevrou begrijpt dit licht.
Al 't Melienzer volk belet hem zijnen plicht
In 't ſpoeden herwaert aen. elk loopt den bode om d'ooren,
Om dees gewenſchte maer van 's lants triomf te hooren.
Hy toeft onwilligh, opgehouden van de liên,
En nadert meer en meer. gy zult hem daetlijk zien.
Dei. Jupijn, bewooner van den Eta, noit geſchoren,
Gy laetme, al komtze ſpade, een blijde tijding hooren.
Nu zingt, ô vrouwen, die in 't hof of buiten ſtaet.
Dees maer verheught mijn hart, en geeſt, al komtze laet.

KEER.

Rey. NU vrolijk binnen 't hof gezongen,
Om d'aenkomſt van den bruidegom.
Laet mannen mede hunne tongen
Hieronder mengelen alom.
Zingt Iö Pean, en gedichten
Voor godt Apollo, fix op ſchichten.

TEGENKEER.

Gy maeghden, zingt nu lofgezangen,
d'Ortygiſche Diaen ten prijs,
Verlichtſter, tuk op hartevangen.
Looft haeren nabuurrey. geen wijs
Noch fluit ontbreeke. ik ſchijn te zweven,
Van godt Apolloos geeſt gedreven.

TOEZANG.

O Evoë, gy roert mijn zinnen.
Ik zwaey de groene wijngertſpeer,

Met

Met 's wijngodts dronke zangerinnen.
'k Zing Iö Pean, en braveer.
Mevrou, gy dorst geen zege hoopen.
Dit's nu gelukkigh afgeloopen.
Dei. Beminde vrouwen, 'k zie nu wakker uit mijne oogen
Dien sterken drom van ver hier komen aengetogen,
En wensch den brenger van dees onverwachte maer
Geluk, verkunschapt hy geluk, en geen gevaer.
Lich. Mevrou, het gaet voor wint. wy bootschappen u zegen,
En vreught en voorspoet, recht gelijk het is gelegen.
Dei. O jongeling, ontdek ons daetlijk eerst vooral
Of Herkles levendigh zijn vrou t'huis komen zal.
Lich. Ik liet hem levendigh, gezont en vry van rouwe.
Dei. In't vaderlant, of in barbarische landouwe?
Lich. Hy bout outaeren, by d Eubeesche kaep aen zee,
Ten dienst van Jupiter te Ceneus, slaght'er vee,
En offerhande, en wydt hem wijn en korenschoven.
Dei. Uit kracht van kerkbelofte, of raet der goôn van boven?
Lich. Beloftes halve, als een verwinner van het lant
Der vrouwen, die gy ziet, gevangen met zijn hant.
Dei. By Jupiter, van waer? wie zijn deze onbekenden?
Indienwe recht zien, zy beschreien haere elenden.
Lich. Hy streekze tot zijn' buit, ten offer voor de goôn,
Verdelgende Eurytus gebiet, en stadt, en troon.
Dei. Most hy, om deze stadt te winnen en verpletten,
Zijn wederreis naer huis zoo lang ter zijde zetten?
Lich. Geensins. den meesten tijt, al viel de tijt u lang,
Heeft hy in Lydie gesleeten door bedwang,
Niet vry, maer als verkocht, lijfeigen daer ter stede.
Mevrou, versteur u niet om zulk een harde rede.
Jupijn alleen is zelf hier eenige oirzaek af.
Hy was aen Omfale verkocht, tot zijne straf,
En sleet'er 't gansche jaer, gelijkwe van hem hoorden.
Dus veel versmaetheên uw' gemael zoo vreeslijk stoorden,
Dat

Dat hy met eede zwoer den ſtichter van dit quaet
Met kinderen en vrouwe, uit ingekropten haet,
In ſlavernye wech te voeren uit den lande.
Dees eedt was niet vergeefs: want hy, door offerhande
Geloutert, worf een heir, en vloogh, bezweet van ſtof,
Naer Eurytus gebiet en ſtadt; naerdien dit hof
Een eenige oirzaek was van zulk een bitter lijden:
Want Herkles in zijn hof ontfangen, na lang ſtrijden,
Gelijk men naer gewoonte onthaelt een' ouden gaſt,
Wert met veel ſchimp en ſmaet geterght, en aengetaſt
Heel fors op deze wijs: hy zou 't geweer genieten,
Dat onontvlughtbaer was, en evenwel met ſchieten
Verwonnen worden, in 't hanteeren van den boogh,
Door zijne kinders, en, gelijk een ſlaef, in 't oogh
Van alleman, geplaeght, veel leet en ſmaet verdraegen.
In 't endt dorſt Eurytus hem van de maeltijt jaegen,
En dronken, elk ten ſchimp, wechſtooten uit de poort.
Om dien geleden hoon verbittert en geſtoort,
[Toen Iſitus de zoon, in der Tyrintren hoeken,
Zijn paerden, afgedwaelt van anderen, quam zoeken]
Grijpt hy dien vyant aen, verbyſtert van verſtant,
En ploft hem van den trans des torens in het zant.
Jupijn, de koning van de goôn, hierom ontſteeken,
Verſtiet, verkocht hem, die door liſt en looze ſtreeken
Noit menſch dan Iſitus alleen hadde omgebroght:
Want zoo hy, voor de vuiſt, zijn wraek hadde uitgewrocht,
Jupijn zou billijk een gerechte wraek verſchoonen:
Want godtheên nimmer ſpijt beminnen. maer de zoonen
Van Eurytus, te trots, en bits en los van mont,
Gevoelen hunne ſtraf, gedoemt in Plutoos gront.
De burgery komt hier in ſlaverny gedreven,
En deze, die gy ziet, vervielen, uit een leven
Vol voorſpoet, in elende, en koomen hier door laſt
Van uwen heere en man. 'k heb nu, gelijk het paſt,

Mijn' plicht voltrokken. gy zult Herkles komst verwachten,
Zoo dra de zuivring en het dankbaer offerslaghten
Gewijt is aen Jupijn, den godt van dat gebiet,
Voor 't winnen van de stadt: want wat gy hoort of niet,
Zijn wederkomste is 't liefst' dat uw gemoedt kan streelen.
Rey. O koningin, uw hart verquikt in alle deelen,
Door deze tyding, en de vrouwen, die gy ziet.
Dei. 't Is billijk datme dit tot blyschap na verdriet
Gedy, dewijl mijn man zijn wraeklust nu volkomen
Met recht heeft uitgevoert: maer echter staet te schroomen,
Indien men 't overweegh, dat dien manhaften heer
Een onheil wedervaer': want mijn gemoedt, heel teêr,
Wert van medoogenheit bestreden, ô vriendinnen,
Toen ik dees vreemden zagh, eerst vry, gelijk slavinnen,
Van huis en ouderen en 't lieve vaderlant
Verstooten, sukkelen in dien bedroefden stant.
Jupijn, behoeder voor elende en droeve dingen, (gen;
'k Wensch datge nimmer met mijn zaet dus om mooght sprin-
Ten minste, lust het u, geensins terwijl ik leef:
Want deze ziende, is 't vreemt dat hier mijn hart om beef?
Rampzaligh kint, wie zijtge, een maeght, of een getroude,
Of moeder? want wat uw natuur belangt, ik houde
U een onnoosle, die uw onheil niet verstaet,
Maer edel zijt van aert. ô Lichas, uit wat zaet
Is deze uitheemsche maeght? wie was het, die haer teelde?
Wie was de moeder? wie de vader, eerst in weelde?
Ay zeghme dit: want 'k heb medoogen eerst met haer,
Die wel de wijste schijnt aen opzicht, en gebaer.
Lich. Wat weet ik 't? z'is misschien uit slechten niet gesproten.
Dei. Is zy van Eurytus niet een van 's konings loten?
Lich. z'Isme onbekent. 'k heb haer zoo scherp niet ondervraeght.
Dei. Heeft geene reisgenoot van haeren naem gewaeght?
Lich. In 't minste niet: want ik verrecht mijn werk met zwijgen.
Dei. Nu zeghme, elendige; spreek zelf, om licht te krijgen:

Want

Want dit's ook jammer dat men niet zijn herkomſt kent.
Lich. Zy breidelt haere tong, en is doorgaens gewent
Niet laegh te ſpreeken, noch op ſtam en ſtaet te ſtoffen,
Maer droef te klaegen, om d'elenden, die haer troffen,
En ſchreide, ſedert zy het vaderlant verliet.
Het avontuur, dat haer zoo jammerlijk verſtiet,
Valt laſtigh, en vereiſcht dat wy dien rou verſchoonen.
Dei. Ontſlaze dan. zy ga by haer die binnen woonen,
Of waer't heur luſt. 'k wil niet dat iemant ramp op ramp
En onheil, by mijn ſchult, op d'andre elenden klamp.
Zy leedt alreê genoegh. nu treênwe t'zaemen binnen.
Beſtel al watge wilt. ik zal, om tijt te winnen,
In 't hof beſtellen al wat noodigh wort geacht.
Bo. Ay blijf een poos alleen. laet deze gaen, en wacht
Tot dat ik melde 't geen u nimmer quam ter ooren,
En wie gy inhaelt, en wat noodigh zy te hooren.
Dei. Waerom verletge my? *Bo.* hou ſtant een korte ſtont:
Gy hebt niet vruchteloos gehoort uit mijnen mont,
Al wat ik u verhaelde, en nu noch zal ontvouwen.
Dei. Begeertge dat de mans het hooren, of de vrouwen,
Of alle beide dit uit uwen mont verſtaen?
Bo. Laet vrouwen buiten, en de mannen binnen gaen.
Dei. Zy gaen alreede heen. wy luiſteren nu gaeren
Naer 't geen u raetzaem dunkt ons wijder t'openbaeren.
Bo. Dees knaep verhaelde u niet waerachtighs in der daet.
Hy broght u flus niet goets, of brengt nu enkel quaet.
Dei. Hoe ſpreektge zoo bedekt? gy dient het uit te leggen.
Bo. Ik hoorde dezen gaſt by veel getuigen zeggen,
Dat Herkules, uw man, het ſterke Echalia
En 't hof van Eurytus verdelghde, om zulk een ga
Te winnen; maer alleen de liefde van de goden
Hem heenedreven, door bedwang van hun geboden,
In dienſt van Omfale; naerdien hy t'onverwacht
Den zoon van Eurytus door liſt hadde omgebraght,

En van den torentrans geslingert naer beneden.
Nu lochent hy 't rond uit, verdraeiende de reden,
Waerom hy Eurytus verdelghde, en rijk en stadt.
Toen dees hem Iöle, zijn telgh, geweigert had,
Bestreet hy 's konings lant, benam den vader 't leven,
En nu komt Herkles met dees dochter herwaert streven,
En zentze u hier in 't hof, geensins gelijk slavin,
Maer overmidts hy blaekt en brant van haere min.
Mevrou, my docht geraên vrypostigh u te melden
Al 't geen Trachiners op het merktvelt elk vertelden,
Een overtuiging des geveinsden door de faem.
Dit's waer, al klinkt het in uw oore onaengenaem.
Dei. Wee my elendige! waer ben, wat doe ik langer?
Van welk een huispest gaet dit hof nu heimlijk zwanger!
Och ongelukkige! dees naemelooze spruit
Ziet Eurytus gedaente en aert ten oogen uit,
Al zwoer de leitsman met een' hoogen eedt vermeeten
Geensins te konnen raên hoe deze wert geheeten,
Noch min dat Iöle de naem was, dienze droegh.
Rei. Och of de plaegh met recht niet alle onvroomen sloegh,
Maer die, geveinst van aert, den vroomen laegen leggen!
Dei. Helaes, wat gaet ons aen? wat zal men doen, of zeggen?
Hoe staenwe door dees maer verslaegen en ontstelt!
Rey. Ga heene, en ondervraegh. hy zal u, met gewelt
Geperst, de waerheit van de zaeke naekt ontkleeden.
Dei. Wy gaen dan heene: want gy spreekt niet buiten reden.
Rey. Wy toeven hier een wijl, ten dienst van uw gezagh.
Dei. Houdt stant: de knaep komt ongedaghvaert voor den dagh,
En uit den huize treên. *Lich.* mevrou, wat's u begeeren
Dat ik verkunschappe aen uw' man in 't wederkeeren?
Dei. Gy zult niet licht van hier uit Trachin heenegaen,
Ten zywe ons onderling gesprek van vooraf aen
Hervatten op een nieu. *Lich.* begeertge iet meer te hooren,
Hier ben ik. vraeg, mevrou. *Dei.* zultge ook de waerheit smoren.
Lich. Geen-

Lich. Geensins, dat weet Jupijn, is 't my slechts wel bewust.
Dei. Wat voor een vroumensch brengt gy mede op deze kust.
Lic. Een rechte Eubeesche vrou, doch 'k weet niet wie heur baerde.
Dei. Zie herwaert. weetge niet, noch kentge niet de waerde
Van my, die met u spreek? *Lich.* wat's oirzaek van dees vraegh?
Dei. Zegh op, zoo gy verstaet wat antwoort my behaegh.
Lich. Ik spreek met Eneus bloet, een koninginne, een groote,
Zoo mijn gezicht niet dwaelt, met Herkles bedgenoote,
Mevrouwe Deianier. *Dei.* dit woude ik weeten, of
Gy my ook kent voor vrouwe, en koningin van 't hof.
Lich. Met reden. *Dei.* zegh wat straf verdientge, zijtge waerdigh,
Bevint men datge haer bejegent dus boosaerdigh
En valsch? *Lich.* hoe dus, mevrou? wat boosheit? hoe dus wars?
Hoe uitertge u zoo vreemt, in 't vraegen al te dwers?
Dei. Niet ik maer gy valt dwers. *Lich.* mevrou, ik ga dan heene,
En ben te dwaes, zoo 'k u mijne ooren langer leene.
Dei. Gy zult niet heenegaen, ten zy men eerst beleeft
Op mijne vraegh een klaere en billijke antwoort geeft.
Lich. Wel vraegh wat u belieft, dewijl u lust te spreeken.
Dei. Gy brengt hier een slavin. wie is zy? uit wat streeken?
Lich. Ik zegh, wat vraeghtge my? *Dei.* bekentge zelf niet vry
Dat Iöle deze onbekende, in slaverny
Gevoert, de dochter is van Eurytus? laet hooren.
Lich. Maer by wat lieden, wat getuigh heeft met zijne ooren
Dees rede uit mijnen mont gehoort en opgevat?
Dei. By veele burgers, op het ruime merktvelt, dat
Een groote troep het hoorde. *Lic.* en schoon zy durven zeggen
Dat dit gehoort wiert: 't is, indien men 't uit wil leggen,
Wat anders hooren slechts in schijn: wat anders is 't
Een zack te bootschappen. dit misverstant baert twist.
Dei. Wat's zeggen slechts in schijn? bezwoertge niet met eede
Gy broght voor Herkules dees bedgenoote mede?
Lich. Een bedgenoote voor uw' Herkles? by Jupijn,
Mevrou, wat gast geeft hier mijn rede zulk een' schijn?

Dei. Hier ſtaet hy, die u hoorde ontvouwen by de ſchaeren,
Dat hy, ter liefde van dees dochter, jongk van jaeren,
De ganſche ſtadt verdelghde, en geenſins om de trou
En groote liefde tot de Lydiaenſche vrou,
Dit's kenbaer, heeft verwoeſt. *Lich*. laet dezen man vertrekken:
Want 't is geen wijſheit by een krankhooft iet t'ontdekken.
Dei. By godt Jupijn, wiens vier en blixem op 't gebergh̄t,
Van Eta weêrlicht, 'k wil, dewijl 't u wort gevergh̄t,
Dat gy dit niet verzwijght. gy zult het niet verklaeren
Aen een geſtoorde vrou, of een, die onervaeren
Zich luttel op 't beloop van 't weereltſdom verſtaet,
Of niet begrijpt hoe ver de vrouweliefde gaet:
Want hy waer onwijs, die, als met een' opgeheven
En ſterken arm in 't perk, de min zou wederſtreven:
Dewijlze naer heur' luſt de goôn beheerſcht, ook my.
Waerom zou Herkules een andre vrou, wie 't zy,
Beminnen meer dan my? weſhalve waer 't ontzinnigh
En dwaes, zoo 'k mijnen man, verſlingert, en aenminnigh,
Beſchuldighde, of dees vrou, die geenſins my verdriet
Of leet berokkende. neen zeker, 't is zoo niet.
Indien zijn valſch berecht u ſteef en ſterkte in logen,
Zoo hebtge uit 's meeſters borſt geen goede leer gezogen,
En leeraert, onder ſchijn van goet en deught, het quaet.
Zoo blijkt uwe ondeught. ſpreek dan waerheit in der daet:
Want wat luit ſchendiger dan dat een vrygeboren
Op logens wort betrapt? dus beelt u, wiltge hooren,
Niet in dat logentael voor my verborgen blijf:
Want die het zelfs uit u verſtonden, zullen 't ſtijf
En ſterk beveſtigen voor my. wat wiltge ſchroomen,
Dewijl 't meer quetſen zal, begint het uit te komen?
En hooren wy 't, dat ſtrekt tot niemants harteleet.
Heeft Herkules zich niet aen veelen uit beſteet,
En iemant hierom leedt van my geleên voor dezen,
Of wederwaerdigheit, of hoeft'er voor te vreezen?

Hoewel

Hoewel hy hierom, krank van minne, quijnen gaet:
Ik zelf heb deernis haer t'aenſchouwen in dien ſtaet,
Naerdien de ſchoonheit ſtof tot haer bederf beſtelde,
Toen hy het lant bedorf, de poorten nedervelde,
Hoe zwaer het viel, en haer vervoerde in ſlaverny.
Dit ſpreeke ik ruſtigh heene, op datge tegens my
De waerheit ſpreekt, en dit by andren weet te kleeden.
Rey. Ay luiſter naer mevrou: zy ſpreekt met goede reden.
De tijt zal 't loven, ik u gunſtigh zijn hier voor.
Lich. Lofwaerdige mevrou, terwijl ik zie en hoor
Dat gy een menſch zijt, en in menſchelijken wandel
Niet onbeſcheiden, wil ik u den ganſchen handel
Ontdekken: want het is alleens gelijk hy zeit.
Alcides, dus op haer verſlingert en misleit,
Beſtreet Echalie, en beſtont haer ſtadt te ſchennen,
En om nu ront te gaen, verboot noit dit t'ontkennen:
Doch ik, bekommert by my zelven, waertſte vrou,
Dat mijn oprecht verhael u ſmart aenbrengen zou,
Vergreepme, indienge dit een misgreep wilt verklaeren.
Dewijlwe u al de zaek nu ruſtigh openbaeren,
Betoon dat gy dees vrou om uwen man alleen
En u bemint, en breng uw woorden overeen
Met d'openbaere daet, aengaende uw medelijden
Met dees bedrukte vrou: want Herkles, die in 't ſtrijden
Alle andren overwon, legt onder haer gewelt
Door liefde t'haerwaert, die zijn kracht en ſterkheit ſmelt.
Dei. 'k Verſta genoegh dat my dit lijdzaem ſtaet te lijden,
En wil in dit geval niet tegens goden ſtrijden,
Noch my verpijnigen. maer laet ons binnen gaen,
Op datge mijnen heer verkuntſchapt wat voortaen
Ik u beveel, met een hem levert mijne gaven,
Tot eene erkenning der ſchenkaedjen, van dien braven
My toegeſtuurt door u: want 't is in dezen ſtaet
Niet billijk datge bloot en ledigh heene gaet,
Naerdienge herwaert quaemt met zulk een zegeſtaetſi.

KEER

KEER.

Rey. De godtheit van de min
Is zulk een kracht gegeven
Datze altijt overwinn':
Want om voorby te ſtreven
Hoe geeſtigh zy voorheen
Met goôn hebbe omgeſprongen;
Verzwijge ik nu om reên
Hoe Jupiter gedwongen
Verſchalkt wiert door haer' vont,
Ook Pluto, diep gedooken
In 'safgronts duiſtren gront:
En hoeze dorſt beſtooken
Neptuin, die d'aerde ſchokt
Met zijne vork van onder:
Veele andren [loos verlokt,
Bekoort van min, byzonder
Om ſchoone Deianier,
Eer zy met Herkles troude,
In 't vechtperk trots en fier,
Daer ieder het aenſchoude,]
Zich queeten, heet op lof,
Bezweet en vuil van ſtof.

TEGENKEER.

Hier quam nu d'Etolier
De ſtroomgodt mê, vol toren,
Viervoetigh, als een ſtier,
Gewapent met den horen,
Dat's Acheloüs, luſt
U zijnen naem te weeten.
Zijn tegenſtrijder ruſt
Zich toe, om dien vermeeten

t'Ontmoeten in den ſtrijt,
Verlaet Thebaenſche reien,
Godt Bacchus toegewijt.
Hy weet de knods te zweien,
Is boogh en ſpeer gewoon
Te handlen tegens grooten,
Zoo braef, gelijk een zoon
Uit Jupiter geſproten.
Zy worſtlen beide fel,
Om deze bruit te winnen.
In 't midden van dit ſpel
Zat Venus, die het minnen
De wet ſtelt. deze zet
Den kampren ook een wet.

TOEZANG.

Men hoort de vuiſten treffen,
En 't ramlen van den boogh
Zich in de lucht verheffen.
Het grimmigh ſtiershooft vloogh,
En ſtiet met zijnen horen.
Dus worſtlenze onder een,
Schuimbekkende van toren.
De ſlaegen kraeken been
En bekkeneel. zy ſteenen
Op elken fellen ſlagh.
De dochters oogen weenen.
De ſchoone en teêre zagh
Dien ſtrijt aen, op den oever
Gezeten, ſlaeu van rou,
Verwachtende, altijt droever,
Met wienze huwen zou.
Ik klaegh dit, als haer moeder,
Die 't aenzagh en verſtont.

Elk vocht om 't eerst verwoeder.
De maeght, van schrik gewont,
Zit treurigh, en verbeit,
Als 't kalf, dat, vet geweit,
Van zijne moeder scheit.

Dei. Vriendinnen, nu de gast in 't hof gevange vrouwen
En maeghden, eer hy gaet, alleen zoekt t'onderhouwen,
Koome ik u heimlijk hier voor 't hof, niet onbedocht,
Ontvouwen wat mijn hant voor dezen heeft gewrocht,
Op datge mijn verdriet beklaegen helpt met rouwe: [we,
Want 'k hebbe een maegt, geen maegt, maer een gehuwde vrou-
Zoo schat ik 't, binnen 's huis ontfangen, 't welk my stoort;
Gelijk een zeeman, die een pak neemt binnen boort,
Een koopmanschap, die hem tot schade zal gedyen.
Nu staet ons anders niet met groot gedult te lyen
Dan datwe beide, van een deken toegedekt,
Een' man omhelzen, die onze oogen luikt en wekt.
Die Herkules, befaemt voor vroom en eenen braven,
Vereert zijn gemaelin met zulke fraeie gaven,
Tot een vergelding, dat, terwijl hy reist en vaert,
Zy zulk een langen tijt den drempel heeft bewaert:
Doch 'k wilme, al hinkt mijn man geduurigh aen dit evel,
Niet stooren, neen geensins, noch wenschen dat hy snevel.
Maer zeghme toch, wat vrou zou draegen zulk een kruis,
Dat deze vreemde vrou bewoone een zelve huis,
Een zelve ledekant gebruike zonder hinderen?
Want 'k zie haer schoonheit eerst opluiken, mijne minderen.
Hy kust de roozen van haer levens morgenstont,
En walght van my een' kus te geven mont aen mont.
Dus spijtme een gemaelin van Herkules te heeten,
Terwijl hy van de min der jeughdige is bezeten:
Doch als ik zeide, het betaemt niet dat een' vrou,
Die wijs en rustigh is, zich hierom stooren zou.

Maer hoort vriendinnen [neemt mijn rede nu ter harte,]
Wat raet my overſchiet, tot heeling van dees ſmerte.
'k Heb noch een out geſchenk van 't grijze menſchepaert
Dus lang zorghvuldigh in een kopre bus bewaert.
'k Ontfing het, noch heel jong, van Neſſus, ruigh van haeren,
Den veerman, dootelijk gewont, in 't overvaeren
Van den diepgrondigen Euenus, daer hy, zeil
Noch riem gebruikende, zijn veergelt won, doch geil
My [Herkles gemaelin, geſterkt met huisgenooten,
In 't volgen van mijn' man] met onbeſchofte pooten
Betaſten woude, recht in 't midden van den vliet
Gedraegen op zijn' hals. ik ſchreeude. Herkles ſchiet
Hem daetlijk in de borſt ter longe in, dat het ruiſchte.
Het ondier ſtervende, als een geile en onbeſuiſte,
Sprak minzaem: ô mijn kint, gy telgh uit Eneus ſtam,
Zult, om dat ik u leſt uit liefde in d'armen nam
En overvoerde, dit geſchenk ten loon ontfangen,
Indienge luiſtren wilt. wort Herkules bevangen
Met iemants min, gebruik mijn dik geronnen bloet,
Dat uit dees wonde vloeit, daer Herkles pijl verwoet
En giftigh, eer in 't lek van Lerne diep gedompelt,
Mijn zy me trof: hy zal, van minzucht overrompelt,
Geen ander vrouwenbeelt beminnen boven u.
Ik, overdenkende dat jongſte woort, heb nu
Dien rok beſmeert met bloet, dus lang in huis geſcholen,
Gelijk die veege riet, en zoude ongaerne doolen,
In quaet te leeren, min iet reukeloos beſtaen,
Naerdien ik booſheit haet. men pooge Herkles aen
Te lokken door gevley, de maeght met minnedranken:
Doch dunkt dees middel u niet raetzaem om de kranken
Te heelen; 'k zal het liefſt nalaeten uit ontzagh.

Rey. Indien men op zijn werk betrouwen ſtellen magh,
Zoo dunkt ons zijtge hier niet qualijk in beraeden.

Dei. Wy houden 't zo, hoewelwe in 't werk voorheen noit traden.

Rey. Gy moet uw werk verſtaen, en geenſins onbedocht
Aenneemen voor bekent het geen gy noit bezocht.
Dei. Men zal 't haeſt weten. 'k zie hem hier ten huize uit komen,
En ſpoeden: wacht u dat dit geenſins wort vernomen;
Want wie in 't heimlijk een beſtrafbaer werk beſtaet,
Vervalt niet licht in ſcha, ſchandael, en ſchande en ſmaet.
Lich. O Eneus dochter, zegh my nu, wat's u begeeren?
Ik toefde lang in 't hof, en moet nu wederkeeren.
Dei. Het is alreê beſchikt, terwijlge alleen in 't hof
De vrouwen onderhielt. ſchenk Herkles, groot van lof,
Dit rijk gewrocht gewaet, het hantwerk van mijn handen.
Vermaen hem dat hy toch geen' menſch met deze panden
Bekleede, noch de zon, noch haert noch outervier
Dien rok beſchijne, eer 't mes den witten offerſtier
De keel afſteeke, en hy zich ſtaetigh voor de goden
Vertoone, volgens mijn belofte, en hun geboden,
Die luiden dat ik hem in 't nieuwe altaergewaet
Moet eeren, daer hy, een nieu prieſter, 't offer ſlaet,
In 't aenzien van de goôn: en op dat hy zich regel
Naer mijn bevel, zoo ſterk het met dit pant, daer 't zegel,
Van hem hierop gedrukt, ook daetlijk wort gekent.
Ga lever hem dees doos: en nu men u verzent,
Beſtel niets noodeloos, het welk wy konnen derven,
En quijt u zoo, dat wy zijn dubble gunſt verwerven.
Lich. Voltrek ik mijnen plicht, als een die heene reiſt,
'k Zal niets verzuimen 't geen uw dienſt naer reden eiſcht,
Dees doos hem offeren, en, naer mevrous behaegen,
Getrou aen uwen heer dees boodtſchap overdraegen.
Dei. Ga heen, die weet hoe gy het hier geſchapen vont.
Lich. Ik weet het wel, en zal hem melden hoe 't hier ſtont.
Dei. Gy weet het: zegh hoe ik dees vreemde wellekoomde.
Lich. Zoo minzaem, dat ik naeu mijn vreught en blyſchap toomde.
Dei. Wat zultge boven dit noch zeggen? want ik vrees
Dat gy mijn liefde ontdekt, onkundigh of hy dees
Of my in 't harte plant.

I. KEER.

Rey. O baden, warme zeerotsstoven,
En die om Etna zette uw' stoel,
Of midden in Melidaes poel,
Of op Dianaes strant geschoven,
Daer Grieken om het merktvelt zwarmt,
En 't berghbadt 's menschen leên verwarmt:

I. TEGENKEER.

Nu speelt de fluit u blijde wijzen,
Op stemmen van de zanggodin.
Men haelt Alkmenes afkomst in
En Jovis zoon, wel waert te prijzen.
Hy brengt in 't endt van over zee
Den roof van alle deughden me.

II. KEER.

Men wachte op hem wel vijftigh weeken,
Terwijl hy dwaelt van kust tot kust.
Zijn gemaelin zat, onbewust
Van hem, zoo lang van rou bezweeken.
Dees krijghshelt heeft, dus lang verbeit,
Dien zwaeren krijghstocht afgeleit.

II. TEGENKEER.

Hy keere. laet het schip niet rusten
Voor dat het van het eilant schey,
En spoedigh lande aen deze key,
Van daer hy offert op de kusten,
Bekleet met dit altaergewaet,
Hem toegestuurt door Nessus raet.

Dei. O vrouwen, 'k vreeze dat ik blint, my zelf ten laste,
Een reukloos stuk bestont, en erger dan het paste.

Rey. Hoe nu, mevrou, wat's dit? *Dei.* ik weet het niet. my quelt
Dat weldoens halve iet quaets in 't werk moght zijn gestelt,
Uit hoope van wat goets. *Rey.* hoe? spreektge van de giften,
Aen Herkules gestuurt? *Dei.* dat is het. mijne driften
Bestonden niemant oit te raeden werk te spoên
In eene onzekre zack. *Rey.* indien ik 't magh bevroên
En weeten, zeghme dan, wat port u dus te schroomen?
Dei. Och vrouwen, hoortme toch hoe dit is toegekomen,
Een wonderbaere zaek, en noit voorheen gedacht.
De wol, geschoren van een witte schaepevacht,
Daer ik mijn' schoonen rok me streek, is gansch verdweenen,
Van niemants hant geroert, en droop op koude steenen.
Maer om t'ontvouwen hoe de zaek is toegegaen,
Zal ik 't wijtloopender u geven te verstaen.
Al wat het menschepaert, dat zijnen tijt zagh enden,
Met eenen scherpen schicht geschoten in de lenden,
My leerde, heb ik niet geslagen in den wint,
Maer naeu en stip bewaert, als eene wet, geprint
In eene kopre plaet, gelijk het dier voorzeide,
My raedende dat ik d'artsny voorzichtigh leide,
Bedekt voor vier en zon, in een' verborgen hoek,
Tot dat men 't smeeren zoude op stof, of eenigh doek.
Dit's al bestelt, gelijk de tijt het scheen te leeren.
'k Bestont het, binnen 's huis, al heimelijk te smeeren,
Gebruikende hiertoe de wol, van eene vacht
Getrokken. 'k heb dat kleet gevouwen, en gewacht
Voor vier en zonneschijn, in eene doos gesloten,
Hem tot een gaef bestelt: dit weetge, ô reigenooten.
Nu koomende in het hof, verneeme ik daer met rou
Iet schrikkelijx, en dat geen mensch vermoeden zou.
De wol, waermé 't gewaet besmeert was en bestreeken,
Gesmeeten op den vloer, wort van de zon ontsteeken,
Vervloeit verteert op d'aerde, onzeker om wat reên.
Gelijk het zaegemeel, van eenigh hout gesneên,

Zoo lagh het ook op d'aerde, en kookte, en raekte aen't ſmoken,
Recht als by herreſſtijt de moſt begint te kooken.
Ik arme elendige weet naulijx, noch begrijp
Wat my te denken ſta, en ſchrik voor mijn onrijp
En zorgelijk beſtaen. het dier, geraekt om 't leven
Om Deianier, zou dat uit gunſte een gave geven?
Dit ſchijnt geen waerheit: maer het woude, in ſtervens noot
My liſtigh vleiende, zelf d'oirzaek van zijn doot
Uit wraekzucht moorden: en dit ſchiet, helaes te ſpade,
In mijn gedachten. 'k zal rampzaligh mijne gade,
Ten zy de giſſing miſſ', verliezen: want ik weet
Hoe Herkles al die hy met zijnen pijl beſtreet,
Ook Chiron, dootlijk trof, en elk die ſchoonheên vryde.
Het zwarte bloet, dat uit 'sgewonden Neſſus zijde
Quam ſpringen, is beſmet van gruwzaem moortvenijn.
Hoe kan't hem anders dan ten hooghſte dootlijk zijn?
Aldus begrijp ik 't, en beſluit, van rou gedreven,
Zoo hem iet quaets gebeur', te ſcheiden uit dit leven,
Op eenen oogenblik: want een doorluchte haet
Te leven in ſchandael, elk een' ten ſchimp en ſmaet.
Rey. 't Is billijk dat men ſchrik voor yſſelijke ſtukken:
Doch laet voor d'uitkomſte u door wanhoop niet verrukken,
Noch oordeel voor den tijt. *Dei.* in quaden raetſlagh gelt
Noch valt geen trooſt of hoop, die ons gemoedt herſtelt.
Rey. Maer in bedroefden, die met opzet niet miſdreven,
Is minder knaeginge, en dit moetge u zelf vergeven.
Dei. Zoo ſpreeke niet die ſchult aen eene miſdaet heeft,
Maer binnen 's huis geen ſtof tot zulk een onheil geeft.
Rey. Het voeght mevrou haer' krop een luttel in te houwen,
Ten waer zy 't haeren zoon wou melden en ontvouwen.
Hier komt hy aen, die flus naer zijnen vader ging.
Hyl. Och moeder, 'k wenſchte u van dry dingen ſlechts een ding,
Of datge doot waert, of, geberght door een' behoeder,
Den naem moght draegen van een anders echte moeder,

Of elders voortgeteelt van eenen andren aert.
Dei. O zoon, hoe ben ik zulk een vloek en laster waert?
Hyl. Gy hebt mijn' vader en uw' man van daegh verslagen.
Dei. Och zoon, van welk een stuk hoore ik u nu gewaegen?
Hyl. Dat u onmooghlijk is te keeren en verhoên:
Want niemant kan wat eens gedaen is weêr ontdoen.
Dei. Wat zeghtge, zoon? wie was de bode, die vertelde
Dat ik een lasterstuk zoo snoot te werke stelde?
Hyl. 'k Zagh met mijne oogen zelf heer vaders lijden aen,
En heb dees droeve smert uit zijnen mont verstaen.
Dei. Waer hebtge hem gemoet, in wat gewest gevonden?
Hyl. 'k Zal u de gansche zaek, op dat gy 't weet, verkonden.
Toen hy verreizen zou, daer Eurytus palleis
En wijtbefaemde stadt verdelght lagh, en op reis
De zegetekens en den roofschat medesleepen,
Had helt Alcides, op d'Eubeesche kaep, begreepen
Jupijn te Ceneus toe te wijden een altaer,
En heiligh kerkwout. 'k zagh hoe hy kerkpleghtigh, daer
Ter stede, eerst dankbaer zijn slaghtofferhande inwijde.
Hier quam ook Lichas, uw hofdienaer aen, heel blijde
Van huis, als een herout, met uwe fraeie gift,
't Venijnigh kleet. uw man schoot daetlijk met een drift
Het op uw woort aen 't lijf, en slaghte zes paer stieren,
Alle eerstelingen van den vrybuit, vette dieren,
Noch tienwerf tien stuk vees, van allerhanden slagh,
Dat al de weerelt vreught in 's offraers oogen zagh:
Zoo scheen hy door 't gewaet verquikt van geest en wezen,
In 't storten der gebeên. maer toen de vlammen rezen,
Ontsteeken aen het vet der offerhande en 't hout,
Begon het zweet hem uit te breeken zilt en zout,
De rok te kleven aen de leden en de lenden,
Zoo taey gelijk het lijm; te scheuren en te schenden
De zenuw, vel, en been, te rukken van het lijf.
Het bloedige venijn ging weiden, sterk en stijf,

Als

Als adderenvergift. hy jammert ongeduldigh,
Roept uwen Lichas, aen dit lasterstuk onschuldigh,
En vraeght hem door wiens list hy dit besmet gewaet
Hem toebroght. dees, geensins bewust van eenigh quaet,
Zeght daetlijk dat gy hem dit kleet geboot te geven.
Toen Herkules dit hoorde, en dol wiert aengedreven,
Te jammerlijk verrukt van smert in 't ingewant,
Greep hy den knaep by 't been, en klonk hem aen het strant,
Op eene scherpe rots, het bekkeneel te pletter.
Daer spatten brein en bloet, gemengt met hair en etter.
Al 't volk schreeeut jammerlijk om 's helts krankzinnigheit,
En Lichas droeve doot: maer niemant onderleit
Hem eens t'ontmoeten. hy zijght vlak ter aerde neder,
En wentelt zich rondom: dan rijst hy schichtigh weder
Al schreeuwende overluit, dat al d'Eubeesche kust,
Geboort met rotzen, galmt. toen nu de kracht geblust,
De moedt met een bezweek, wierp hy zich neêr ter aerde,
Niet eens, maer reis op reis, en gilde, en huilde, en baerde,
Verlasterende uw echt, te smertelijk bezuurt,
En Eneus bruiloftslot, een pest, hem toegestuurt
Tot 's levens ondergang. in 't ende, aldus aen 't quijnen,
Draeit hy zijn bang gezicht eens om, en, mat van pijnen,
Ziet my staen schreien, in het midden van de schaer,
En roeptme flux, en zeght: ô zoon, al valt het zwaer,
Genaek, en laetme in noot uw aenspraek toch niet derven
En troost, al mostge ook met uw' vader teffens sterven,
En brengme daetelijk uit 's volx gezicht, daer spie
Noch eenigh mensch, wie 't zy, my langer hoore of zie.
Ontfermtge u over my, zoo brengme van dees werve
Hoe eer hoe liever wech, op dat ik hier niet sterve.
Zoo dra hy dit beval, bestelde ik met mijn hant
Den veegen in een boot, en broght hem hier op 't lant.
Gy zult hem daetlijk doot of levende aen zien koomen.
O moeder, zulk een stuk, uw raet, ter hant genomen,

Holp vader dus om hals, uw brave wederga,
Dies bidde ik, voeght het my, dat u de donder ſla,
De wraek u ſtraffe, en dit gebedt zal my niet rouwen.
Gy moort hem, wiens gelijk gy nimmer zult aenſchouwen.

Rey. Wel hoe vertrektge dus ſtilzwijgende. gewis
Wie op eene aenklaght zwijght, melt datze ſchuldigh is.

Hyl. Ay laetze heene gaen, en ſtuiven uit mijne oogen
Voor wint, en ver genoegh. wie zonder mededoogen
Die ſtukken aenrecht, is geen moeders eere waert.
Zy ga, en voele dat haer 't zelfde wedervaert
Het geenze vader braef geſpeelt heeft en geklaert.

I. KEER.

Rey. AY kinders, zie Godts lang gemelde
Voorſpelling blijken, die hem ſpelde
Dat Herkles, als hy ganſch vernoeght
Het lant zagh twaleſmael geploeght,
Zou ruſten van zijn ſtiefmoêrs quelling.
Deze uitkomſt ſtemt met d'oude ſpelling.
Hoe zou een helt, die d'oogen luikt,
En 's levens licht niet meer gebruikt,
Van zwaericheden aengedreven,
Nu noch in ſlavernye leven!

I. TEGENKEER.

Want zoo, gelijk men daetlijk hoorde,
't Vergift van 't paerdemenſch hem moorde,
En dus erghliſtigh broght ten val
Door draekeſpogh, en Lernaes gal,
Met bloet gemengelt, en gebrouwen;
Hoe kon hy langer 't licht aenſchouwen?
't Geborſtelt ondier Neſſus knaeght
En pijnight hem, te fel geplaeght
Van brant, en gloênde prikkelingen.
Zoo komt de doot door d'aders dringen.

II. KEER.

II KEER.

Vrou Deianier, dus ongelukkigh,
Zagh, onverhoet verbaeſt en drukkigh,
Dees boel, een ſchantvlek in het hof.
Zy zocht uit Neſſus raetſlagh ſtof,
Doch door een reukeloos verzinnen,
Om 't hart van haeren man te winnen.
Nu ſchreitze droef haere oogen uit.
De doot genaekt hem vaſt. zy ſpruit
Uit haeren aenſlagh, blint beſteeken,
Het offerkleet, met bloet beſtreeken.

II. TEGENKEER.

De traenen vloeien naer beneden,
Gelijk een bron. door alle leden
Verſpreit zich 't gruwelijk venijn.
Noit vyant trof met zulk een pijn
Dien grooten helt, beklaegens waerdigh.
Echalie, och gy wert te vaerdigh
Ter neêr geſmeeten voor mevrou!
Van zulk een deerlijk naberou
Is Venus oirzaek: want de liefde
Het hart der bedtgenoote griefde.

Rey. Ik hoore, of 't miſtme, een hofgeſchal,
Eerſt opgerezen. och wat zal
Ik hiertoe zeggen? iemant ſteent
Daer binnen, jammert huilt en weent.
Wat nieuwe ontſteltheit magh dit zijn?
Wat oude komt in droeven ſchijn,
Helaes, zoo treurigh en belaên,
Met een bedrukte tijding aen?

Voe. Och dochters, wat ſchenkaedje werdt,
Een oirzaek van onze aller ſmert,

Gestuurt aen Herkles, al t'ontrou?
Rey. Wat tijding brengtge ons, oude vrou?
Voe. Och Deianier is doot, is heen,
En heeft den jongsten tret getreên.
Rey. Hoe, is zy doot? *Voe*. gy hoorde 't al.
Rey. Quam dees rampzalige ten val?
Voe. Z'is doot, en kout, noch eens gezeit.
Rey. Och arme, heeft zy 't afgeleit?
Hoe quamze toch ten leste aen 't endt?
Voe. Heel jammerlijk, dit's wel bekent.
Rey. Verhael toch hoe 't is toegegaen.
Voe. Zy heeft zich zelve droef verdaen.
Rey. Wat dolheit, welk een misverstant
Gaf haer het moortmes in de hant?
Hoe stapeldeze alleen gestoort
Den eenen op den andren moort?
Voe. Met eenen dolk, op 't hart gestelt.
Rey. Zaeght gy dat schrikkelijk gewelt?
Voe. En waerom niet? ik stont'er by.
Rey. Wie was 't? hoe ging 't? och zegh het my.
Voe. Zy moort zich met haer hant niet bloo.
Rey. Wat zeghtge my? *Voe*. het is alzoo.
Rey. Dees bruit, eerst ingehaelt dus bly,
Broght haer tot zulk een razerny!
Voe. Te byster: maer indien gy 't onheil met uwe oogen
Aenschoude, zeker 't zoude u treffen met medoogen.
Rey. En durf een vrou dit met haer eige hant begaen?
Voe. Afgrijslijk, als gy 't hoort kuntge een getuige staen
Hier over: want toen zy den zoon het bed zagh spreiden
Om zijnen vader weêr t'ontmoeten en geleiden,
Verstakze zich, op dat haer niemant zoude zien
Beklaegen [leggende voor 't outer op de knien]
Den weduwlijken staet, en 't scheiden van haer vruchten.
Men hoortze t'elkemael weeklaegen, en verzuchten,

Zoo dikwijl zy 't geweer in haere handen nam,
Gelijkze was gewoon. dan wenteltze zich gram
En droevigh door de zael, en ziet een van 't gezinde,
Dienze uit een grooten trek begunſtighde en beminde,
Dan ſchreideze, en verdaeghde een' geeſt, berooft van trooſt,
Beklaeghde hofgezin, en haer verlaeten krooſt.
'k Zagh haer, na deze klaghte, in Herkles kamer ſtreven,
En lette hoeze zat in eenen hoek gedreven
Heel duiſter, daer een vrou gedienſtigh met haer hant
Alcides kleeders ſpreide op eene ledekant.
Toen ſprongze op 't bedde, en ging in 't midden zitten ſchreien
Zoo veele traenen, datze, als beeken, zich verſpreien.
Ten leſte ſprakze op 't bedde: ik lagh hier, als een bruit.
Vaer wel voor 't allerleſt. mijn byſlaep heeft hier uit.
Geen nachtruſt ſtaetme meer op deze ſtê te hoopen.
Zo ſprakze, en rukte ſnel de borſt en boezem open.
Ontgeſpt den gouden geſp, ontbloot de ſlinke zy.
Ik vliege, uit al mijn maght, naer heuren zoon hierby,
Verkunſchap hem hoe zy zich aenſtelt. onderwijlen
Wy heene en weder voort toeſchieten, en ons ylen,
Verneemtmen hoeze zich met een tweeſnedigh zwaert
Den dootſteek gaf in 't hart. de zoon, aen 't huilen, baert
En ziet te ſpa hoe zy, van 't menſchepaert bedrogen,
Verrukt van toorne, zich verkorte, en dus bewogen,
Haer ooghmerk misſchoot. hy mistrooſtigh ſmilt van rou
In traenen, en beſchreit het jammer van mevrou.
Hy lagh'er, mont aen mont, en borſt aen borſt, weemoedigh,
En ſtorte bitter zijn weeklaghten heet en bloedigh,
Dewijl hy, t'onrecht haer betightende, dus ras
Een vaderlooze en moederlooze weeze was.
Zoo ſtaet het hier in 't hof, waeruit men licht berekent
Dat hy een dwaes is, die twee blijde dagen tekent
Of meer: want ons geluk voorby geen' morgen ſpoet.
Maer zie dat heden u geen zwaericheit gemoet.

Rey. Wat jammer zal ik nu betreuren,
Of 't onheil, dat men zagh gebeuren,
En niet betaemde? naulijx weet
Ik droeve, schoon ik 't overmeet
Met oordeel, hoe men dit zal achten.
Dit beurde in 't hof: het ander wachten
Wy noch t'aenschouwen. ongeluk
Te voelen, of aenstaenden druk
Te vreezen, is een zelve stuk.

KEER.

Och of een voorwint op quam steeken,
Die my vervoerde uit deze streeken,
Eer ik van dootschrik heenesterf,
Alleen door Herkules verschijnen,
Geplaeght met ongeneesbre pijnen.
Men zeght de helt genaekt dees werf.

TEGENKEER.

Hy is naby, niet ver te haelen.
Nu schreien vreemde nachtegaelen.
Een vreemde schaer genaekt: en waer
Geleit men hem? men draege stillijk
Den kranken herwaert, dat is billijk.
Hy sterft, of slaept in doots gevaer.

Hyl. Och och mijn vader, droeve vader,
Waer blijve ik nu? wie is mijn raeder?
Waer blijve ik nu? och och och och.
Raet. Zwijgh stil, mijn zoon, op datge toch
Uw lieven vaders bittre smart
Niet wekt. noch leeft het quijnend hart.
Bedwing uw tong. *Hyl.* zou hy noch leven?
Zegh raetsman. *Raet*. staek geluit te geven.

Verstoor

Verstoor hem in zijn ruste niet,
En zwaere krankheit, en verdriet.
Hyl. Een molensteen van zwaericheden
En rampen leght my op de leden.
Her. Jupijn, waer ben ik? in wat lant,
By welke menschen, overmant,
Gepijnight, en van smart bestreden?
De pijn, van boven tot beneden,
Verzwaert afgrijslijk. wee och wee.
Raet. Wel wistge niet door mijne bê
Dat rust en stilte was geraeden
Terwijl hy sliep, dus overlaeden
Van slaepzucht, en zijne oogen sloot.
Hyl. Mijn tong borst los om vaders noot.
Her. O Ceneus rotsstrant, nat van baren,
Waer zijn ons godtgewijde altaeren,
En wat gena gebeurtme? ô godt,
O Jupiter, met welk een spot
Beloontge my? och och ik lye
Van onverzoenbre razernye.
Hadde ikze noit met mijn gezicht
Aenschout! och och wat toverdicht,
Wat arts [de godtheit uitgezondert,
Die uit de lucht, vol weêrlicht, dondert,]
Geneest dees quael door zijne maght?
'kZou meenen dat ik eene kracht
En wonder zagh. wee my, och arme!
Och laetme leggen. men ontfarme
Zich over my. och, geene rust.
Och laetme leggen naer mijn lust.
Wat reptge my? och och, wat stoortme?
Och reptme niet. gy moort, gy moortme.
Gy stoortme, daer ik stilte raep.
Gy stoort de krankheit haeren slaep.

Zy gaet haer' gang, gelijk te vooren.
Waer blijftge, onvromen, ingeboren
Van Grieken? ik die keer op keer
Uw zeen en bosſchen op en neêr
Doordwaelde, en zuiverde van plaegen,
Verga, elendigh neêrgeslaegen.
Nu vintmen niemant niet, die my,
Ter doot toe krank van razerny,
Met vier of yzer helpe om 't leven.
Nu komt hier niemant herwaert ſtreven,
Die mijn gebroken hooft verplet,
En my om 't leven helpe, en redt.
Raet. O zoon van dezen helt, ay helpme: want waerachtigh
Hier valt mijn kracht te zwak. ik ben het werk niet maghtigh.
Gy ziet noch wakker uit uwe oogen. taſt dan aen,
En help hem redden, die van onmaght niet kan ſtaen.
Hyl. Ik ſla de hant aen 't werk, maer kan hem, al t'elendigh,
Niet heelen van zijn ſmert, noch buiten, noch inwendigh.
Her. Och zoon, och zoon, waer ſteektge, zoon?
Dus handelt Godt met ons, ô hoon!
Vertilme, hefme. och wederſpoeden!
De dolle krankheit, weêr aen 't woeden
En razen, treftme veel te bang.
De pijn, ô Pallas, gaet haer' gang.
Och zoon, ontferm u over vader:
Dewijl my geen van allegader
Voorthelpen wil. ſny af mijn' ſtrot,
En heel dees ſmart op mijn gebodt,
Een ſmart, te lijden door de booſheit
Van uwe moeders godelooſheit.
Och zagh ik haer in zulk een' ſtaet,
Gelijkze my ter neder ſlaet.
O Jovis broeder, Pluto, helpme
In ſlaep. uw ſlaepdrank overſtelpme.

Verloſme

Verlosme, och arme, in dezen noot,
En helpme aen eene korte doot.

Rey. Vriendinnen, toenwe flus verstonden uit bekenden
Hoe fel de koning, zulk een helt, van veele elenden
Gedrukt wiert, schriktenwe in het binnenst van ons hart.

Her. Och wat bezuure ik in mijn lichaem zulk een smart,
Een pijn, met geene tong t'ontvouwen, noch te melden!
'k Most stiefmoêr Junoos wrok zoo bitter niet ontgelden,
Noch ook Eurystheus drift berokkent zulk een leet,
Als Eneus eenige oir, die dolle, aen my besteet.
Ik ben onweetende in 't venijnigh net gevangen,
Dat aen mijn lenden kleeft, en knaegende blijft hangen,
En, als een kanker, long en ingewant bekruipt,
De geesten uitput, vleesch en bloet en mergh verzuipt.
Hierom bezwijken lijf en leden, fel aen 't quijnen.
Dit pestigh kleet vermoortme, en matme door veel pijnen.
Noit had de sterkste vuist zoo groot een maght aen my,
Noit krenkte een reus, 't gebroet der aertsche razerny,
Noit menschepaertsgedroght, in schutgevaerte ervaeren,
Dit scheutvry lichaem, noch geen Grieken, geen Barbaeren,
Geen volk aen 't uiterste endt der weerelt, waer ik toogh,
En wilden temde met mijn knods, en strengen boogh:
Nu moet ik van een vrou, van vrouwenhanden, sterven.
O zoon, betoon dat wy, wilt gy mijn' zegen erven,
Veel dieper in uw hart dan moeders staen geplant.
Ay sleurze herrewaert met uw godtvruchte hant.
Wie van ons beide schaft u lekkerder banketten?
Vaer voort, zoon, voort. beschrey mijn jammerlijke smetten.
Ontferm u. volk by volk wil schreien om mijn' val.
Och zal ik weenen, als een maeght, die sterven zal
Ik, dien men noit om ramp een' traen, een zucht zagh geven?
Zal een verwijfde deught, dus neêrgeslagen, sneven?
Koom herwaert, zoon: beschou uw vaders droef gequel.
Beschou altzaemen uw' gescheurden vaders vel

En ingewant gescheurt. ô vader van de goden,
Dat my de donder sla, uw felle blixems dooden.
De sterke draeying dempt mijn zinnen en verstant.
De gloênde brant slaet voort. ô eertijts dappre hant!
O hart, ô vroome borst! ô armen, sterk van krachten,
Die den Nemeeschen leeu, dien bruller, kont versmachten,
Dat hy, schuimbekkende en knerstandende, verwoet
Den geest uitbraekte in't endt, gemengt met vier en bloet.
Dees rechte hant kon eer de felle poelslang stikken,
En Lerne veiligen. zy liet zich niet verschrikken
Van eenen troep, die met twee lijven vocht op't lant.
Zy velde 'twilde zwijn, in't bosch van Erymanth.
Zy sleepte Cerberus, afgrijsselijk gebeeten,
Uit Plutoos hol, met zijn dry hoofden aen een keten.
Zy schoot den draek, die zich in duizent krullen krult,
En't ooft bewaekt, dat in het west den hof vergult.
Zy louterde overal de landen van hun quaelen,
En niemant kon oit roof en prijs op ons behaelen.
Ik, zoon van godt Jupijn, gewonnen by Alkmeen,
Gevoele een binnekoorts verscheuren lijf en leên,
En spelle u, schoon ik smilt, zy zal, die my dit kuischte
Mijn wraek gevoelen. brengze, en leer deze onbesuiste
Verkunschappen, dat ik, een doot en levend man,
Geen booswicht spaeren, en de boosheit straffen kan.

Rey. Onzaligh Grieken, wat verdriet staet elk te schroomen,
Indien u Herkules ontijdigh wort benomen!

Hyl. Heer vader, laetge toe dat ik u iet vermaen?
Dewijlge krank zijt, hoor het stillezwijgende aen.
'k Zal bidden om het geen ons 't recht en ook de reden
Leert volgen. gunme dit, en laet om mijn gebeden
Uw gramschap zwichten: want gy weet de reden niet.

Her. Zegh op, het zy gy groeit of lijdt in mijn verdriet.
Zegh op, en zwijgh terstont. 'k vervalle, en legge aen 't gijpen.
En kan uw duistre spraek niet vatten noch begrijpen.

Hyl. Ik

Hyl. Ik woude u melden hoe het nu met moeder gaet,
Ook hoeze uit misverstant u broght in dezen staet.
Her. O booswicht, reptge noch van 't schendigh vadermoorden,
En perst en plaeghtge my met zulke lasterwoorden?
Hyl. z'Is nu in zulk een' schijn, dat my geen zwijgen past.
Her. Als ofze eerst niet genoegh verrichte, my ten last?
Hyl. Gy zult niet zeggen datze iet aenrecht, waert gelastert.
Her. Zegh op, doch wacht u dat gy niet van aert verbastert.
Hyl. 'k Zal melden hoeze storf: want moeder is om hals.
Her. Door wien? dit's wonderspraek, in zoo veel ongevals.
Hyl. Zy heeft zich zelf verdaen. geen mensch benam haer 't leven.
Her. Och had ik met mijn vuist haer dezen slagh gegeven!
Hyl. Gy staekte uw' toorne, indien gy 't klaerder had verstaen.
Her. Gy melt een gruwelstuk. hoe is dit toegegaen?
Hyl. Zy dwaelde uit misverstant, en ley niet toe op boosheit.
Her. O booswicht! zy vermoortme. is dit geen godeloosheit?
Hyl. Zy broude een' minnedrank, om in uw gunst te staen,
Doch dwaelde, om zich en 't hof van uw boelin t'ontslaen.
Her. Waer is in Trachin zulk een toveres te vinden?
Hyl. Maer Nessus 't menschepaert wou haer aldus verbinden,
In schijn datze uwe min zou winnen door zijn bloet.
Her. Helaes, ik ben om hals! 't is uit met my. ik moet
En kan het hemelsch licht voortaen niet meer aenschouwen.
Nu blijkt, nu zietmen ons bederf en doot gebrouwen.
Ga heene, zoon: vertrek: gy gaet uw' vader quijt.
Ga roep vry al 't geslacht, Alkmeen, vergeefs gewijt
Tot eene bedtgenoot van Jupiter. ga heene,
Op dat uit mijnen mont, terwijl een ieder weene,
Elk een de spelling van de godtspraek hoore en vatt'.
Hyl. Vrou moeder is hier niet. zy reisde uit uwe stadt
Naer d'oude zeekust van Tyrinthe, om daer te woonen,
En nam ook kinders mede. een deel van uwe zoonen
Bewoont noch Thebe. wy, heer vader, hier vergaêrt,
Is 't noodigh, luistren wat uw leste wil verklaert.

Her. Hoor toe, het is nu tijt, en wil toch niet vergeeten
Dat gy u manlijk draeght, en Herkles zoon mooght heeten:
Want vader Jupiter my ſpelde, dat voortaen
Geen levend menſch, wie 't waer, de hant aen my zou ſlaen,
Maer eene ſchim, die reê ter helle was gevaeren.
Dit menſchepaert heeft my, naer vaders openbaeren,
Na zijne doot verdelght: en 'k wil, op dat het blijk',
Een nieuwe ſpellinge, deze oude heel gelijk,
Verhaelen. 'k zou [wanneer ik 't kerkwout van de Sellen,
Waer ingetreden, om mijn lot te hooren ſpellen,
Ter aerde leggende, verneemen uit den tak,
Godt Jupiter gewijt, zoo dra de boſchduif ſprak,
Hoe ik, tot dezen dagh in 't leven, zonder zwichten,
In 't endt gevoelen zou mijn' moeden hals verlichten
Van zulk een' zwaeren laſt, te ſtreng ons opgeleght.
Toen ſcheen het dat my veel gelux was toegezeght:
Maer 't melde alleen mijn doot, en 't ende van mijn dagen:
Want dooden ruſten ſtil, van allen laſt ontſlagen.
Dewijl dit openbaer nu voorvalt, voeght het, zoon,
Datge uwen vader helpt, en alle zijn geboôn
En wet, in haeren eiſch, voltrekt, eer hy zich ſtoore.
Hyl. O vader, 'k vrees met u te twiſten. ſpreek, ik hoore,
Bereit getrou uw' wil te volgen. *Her.* geefme uw hant.
Hyl. Hoe eiſchtge die dus ſtreng? *Her.* ontzeghtge my dit pant,
En geeftge daetlijk geen gehoor? hoe is 't gelegen?
Hyl. Daer is, daer is mijn hant. ik ſpreeke u geenſins tegen.
Her. Nu zweerme by het hooft van vader, godt Jupijn.
Hyl. Wat zal ik zweeren, en waerin gehoorzaem zijn?
Her. Gy zultme zweeren in te volgen mijn begeeren.
Hyl. Ik zweere u by Jupijn, die kennis draeght van 't zweeren.
Her. Bedrieghtge my, zoo treff' de vaders vloek uw hooft.
Hyl. Dat treftme niet. 'k bedriege u niet, zoo gy 't gelooft.
Her. Gy weet waer Eta rijſt, gewijt Jupijn ten prijze.
Hyl. Heel wel, en offerde daer dikwijl, naer 's lants wijze.

Her. Gy

Her. Gy zult mijn lichaem daer heendraegen, met uw hant
En hulp van vrienden, hier geroepen uit het lant,
Dan van veel lijkhout, uit het eiken bosch gehouwen,
En vet olijfhout my een' hoogen stapel bouwen.
Legh hier mijn lichaem op, getroost en onbelaên,
En steek het lijkhout met de dootse lijktortse aen,
Doch zonder eenen traen te laeten, en te schreien
Gelijk 't mijn' zoon betaemt, of 'k zal u zonder beien
Opkomen, vloeken, om u waeren by den tast.
Hyl. Wat zeghtge, vader? och wat leghtge uw' zoon ten last?
Her. Het geenge schuldigh zijt: of weigert gy 't vermeten,
Zoo zijtge een anders zoon, niet waert mijn zoon te heeten.
Hyl. Och vader, 'k vraegh noch eens, wat eischtge met een woort,
Dat ikme smette met een' vuilen vadermoort?
Her. Gy zult geen' vadermoort bedrijven onbescheiden,
Maer in mijn lijden my een artseny bereiden.
Hyl. Hoe heel ik 't lichaem, zoo 't verbrande en ga tot niet?
Her. Bestel al 't ander werk, indienge u dit ontziet.
Hyl. Om 't lijk te draegen ik mijn dootplicht u niet weigere.
Her. Ontziet ge 't lijkhout ook te staplen, dat het steigere?
Hyl. Behoudens dat ik 't met geen lijktoots steeke in brant:
In 't ander staenwe reede, en gaen u aen de hant.
Her. Het is genoegh, mijn zoon. betoon den overleden
Dien kleenen dienst noch, na zoo veel gedienstigheden.
Hyl. Al waer 't een zwaerder last: ik volgh wat u behaeght.
Her. Gy kent de brave telgh van Eurytus, een maeght. (ven.
Hyl. Meentge Iöle? *Her.* dat's recht. 'k beveelze u voor mijn ster-
Zoo gy godtvruchtigh zijt, en noode zoudt bederven,
Dewijl u d'eet verbint aen vaders liefde en trou;
Aenvaertze, na mijn doot, gewilligh tot uw vrou,
Op dat geen ander man haer, die aen mijne zye
Geslaepen heeft, dan gy alleen, omhelze en vrye.
O zoon, bewaer deze echt, en luister naer mijn reên:
Want gy stont vader in gewichtiger voorheen

Ten dienſt: en weigertge in een kleener hem te hooren,
Zoo zultge reukloos al uwe oude dienſten ſmooren.
Hyl. Het voeght niet dat men een' op zijn verſcheiden ſtoor.
Maer zulk een ſtreng gebodt klinktme al te hardt in't oor.
Her. Gy ſpreekt, als ofge ontzeght te volgen mijn behaegen.
Hyl. Wat menſch ter weerelt zou haer lijden en verdraegen,
Die vader broght om hals, en moeder holp van kant,
Ten waer een zinneloos, berooft van zijn verſtant?
'k Wil liever ſterven dan met een vervloekte leven.
Her. Hy ſchijnt om vader, die vaſt zieltooght, niet te geven.
Doch zijt verzekert dat, volhardtge in dit geval,
Uw vaders vloek uw hooft afgrijſlijk treffen zal.
Hyl. Wee my. het ſchijntme dat gy raeskalt zonder reden.
Her. Gy terghtme in mijnen ſlaep noch eens tot heftigheden.
Hyl. Wat twijffelmoedigheit beſtrijtme in dezen ſtaet!
Her. Acht gy 't onbillijk in te volgen vaders raet?
Hyl. O vader, zal ik uit uw' mont godtlooſheit leeren?
Her. 't Is geen godtlooſheit in te volgen mijn begeeren.
Hyl. Is 't billijk 't geenge my dus ſtreng ten laſte leght?
Her. Laet goden tuigen van mijn billijkheit en recht.
Hyl. 'k Zal 't volgen, nademael de goden dit getuigen,
En onder uw gebodt my zelven gaerne buigen.
Het kan niet quaet zijn, zoo ik vaders wil voltrek.
Her. Dat is een braef beſluit. nu hecht aen dit beſtek
Deze eene weldaet: breng mijn lichaem daetlijk buiten,
Eer ik aen 't razen ſla van pijnen, niet te ſtuiten.
Valt aen: taſt aen: heftme op. dit is mijn leſte wenſch,
De ruſt van zwaericheên, het ende van den menſch.
Hyl. O vader, zijt geruſt: wy volgen uw begeeren.
Nu gy 't beveelt, zal ons geen zaek ter weerelt keeren.
Her. Vaert voort, eer ik verzwakt berooft wort van verſtant.
O harde ziel, met welk een' taeien yſren bant
En ſtrik hangt gy gehecht aen 't lichaem. ſtaek dit klaegen.
Hyl. Nu wortge, al valt het zwaer, gedient naer uw behaegen.

Her. O makkers, draeghtme heen. vergeeft mijn ongedult.
Gy weet hoe my de goôn mishandlen, zonder schult
Verlaeten in dien noot, en hoeze, die my toomen,
En ik mijn vaders noem, mijn lijden vast zien koomen.
En noch ziet niemant wat hier na op volgen zal.
Het tegenwoordige een te deerlijk ongeval
Gedijt hun zelf ter schande, en bitterst valt het ende
Hem, die beproeft wort van dees jammerlijke elende.
Hyl. Bewaer zorghvuldigh 't hof van Herkules, ô maeght,
Die zoo veel lijken van doorluchte mannen zaeght,
En alle jammeren, te zwaer in 't wederstreven,
Waer van Jupijn alleen de schult wort toegeschreven.

EINDE.